

Dr. Roel Kuiper is lector Samenlevingsvraagstukken aan de Gereformeerde Hogeschool, Grasdorpstraat 2, Postbus 10030, 8000 GA Zwolle. E-mail: rkuiper@gh-gpc.nl. Daarnaast is hij bijzonder hoogleraar Reformatorische Wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam en doceert hij politieke en sociale filosofie aan de Vrije Universiteit. Informatie: www.lectoraatsamenlevingsvraagstukken.nl.

PARTICIPATIE IN VEELVOUD

Lectoraat Samenlevingsvraagstukken Gereformeerde Hogeschool Zwolle

Het lectoraat waar ik leiding aan geef, begon vier jaar geleden onder de weidse naam *Social Work*. Dat is echter eerder een aanduiding van een heel beroepsdomein dan een leer- of onderzoeksopdracht. Waar het ons steeds om ging, waren de vraagstukken van sociale samenhang en maatschappelijke participatie in hun onderlinge samenhang en dat zowel op micro- als op macroniveau. Inmiddels spreken we daarom van samenlevingsvraagstukken. Nog steeds tamelijk breed; de verfijning zit in de onderzoekslijnen die eraan gekoppeld zijn. Daarover straks meer. Nog een enkel organisatorisch punt. Toen de lectoraten in

Nederland opkwamen, hebben de kleinere christelijke hogescholen – de ZEG-hogescholen – samen aanvragen ingediend bij Stichting Kennis Ontwikkeling. Zo komt het dat dit lectoraat gevestigd is aan de Gereformeerde Hogeschool in Zwolle, maar tevens kenniskringleden betreft van de Christelijke Hogeschool in Ede. De lectoren van deze christelijke hogescholen (naast de twee genoemde vervolgens ook Driestar Educatief in Gouda) hebben periodiek overleg en geven samen een boekenreeks uit, waarin de resultaten van diverse lectoraten worden gepubliceerd (de Dixit-reeks). Kleinschaligheid leidde in dit geval tot synergie en wederzijds voordeel.

Interessanter wellicht is wat er inhoudelijk wordt gedaan in dit lectoraat. Ik noemde al dat het thema 'participatie' zowel op micro- als op macroniveau is gethematiseerd. Een deel van de

kenniskring is bezig geweest met thema's die betrekking hebben op de primaire leefomgeving. Er is sociologisch onderzoek gedaan (bestudering van opvattingen van A. Giddens en U. Beck over individualisering, individualisering in multiculturele leefomgevingen, individualisering en gezinsbeleid). Er is daarnaast meer hulpverleningsgericht onderzoek gedaan (hechtingstheorieën, gezinsvervangende hulpverlening in residentiële setting). Deze onderzoeken worden dit jaar samengebracht in een boek.

Naast 'eigen werk' is er onderzoek voor derden verricht. Er is onderzoek verricht in opdracht van de ChristenUnie naar 'politieke participatie' van christenvrouwen (leden van de ChristenUnie). Voor een Stichting die vrijwilligerswerk bevordert, is onderzoek verricht naar de vrijwillige inzet van kerkliden in de sector zorg en hulpverlening. Voor beide onderzoeken

konden externe onderzoekers worden aangetrokken. Eén van hen, ir. Marja Jager-Vreugdenhil heeft inmiddels een vaste aanstelling als onderzoeker bij het lectoraat.

De lectoren van de drie samenwerkende hogescholen hebben een bundel uitgebracht waarin de professionele praktijken van sociaal werk, verpleegzorg en onderwijs met elkaar worden vergeleken en in een breder theoretisch kader worden geplaatst: *Een theorie over praktijken* (H. Jochemsen, R.

Kuiper en A. de Muynck).

Samen met andere instellingen kwamen publicaties tot stand over de Wet maatschappelijke ondersteuning en de daarmee samenhangende vraagstukken van solidariteit en participatie: *Over de Schutting. Op weg naar nieuwe solidariteit* (R. Kuiper en C. Visser). Deze publicatie krijgt een vervolg in projecten waarin met kerken wordt nagedacht over hun rol in de lokale samenleving onder de condities van de WMO.

Na de eerste vier jaar is de kenniskring ontbonden en is een nieuwe kenniskring samengesteld, deels met nieuwe leden. Er is een werkprogramma opgesteld dat drie onderzoekslijnen kent:

1 Hulpverleningsmethodieken voor het primaire leefverband. Er is een aanzet geschreven voor een hulpverleningsbenadering voor partners en gezinnen en deze zal in de komende periode verder worden uitgewerkt. In deze methodiek wordt uitgegaan van een christelijk (heteronoom) mensbeeld. Bij de ontwikkeling hier-

van wordt samengewerkt met christelijke hulpverleningsinstellingen.

- 2 Participatieproblemen bij jongeren. Dit onderzoek richt zich op jongeren (14-18 jaar) die de aansluiting missen met de samenleving (nauwelijks of geen opleiding, moeite om een baan te vinden, moeite met gedragsregulering). Problemen worden gesignaleerd op de overgang van het primaire naar het secundaire leefmilieu. De doelstelling is hierover meer kennis te verzamelen en zelf ook enkele onderzoeken uit te zetten.
- 3 Maatschappelijke participatie. Hierbij gaat het om deelname en vrijwillige betrokkenheid bij de (lokale) samenleving. Onderzoek richt zich op buurt-netwerken en buurtparticipatie, (kerkelijk) vrijwilligerswerk en mantelzorgsystemen. Op dit gebied begint samenwerking te groeien met de gemeente Zwolle en met instellingen in de gemeente Zwolle.

In alle gevallen worden de resultaten (rapporten, projecten, publicaties) ook teruggelegd in de opleiding. Bij de onderzoekslijnen zijn in directe zin vier kenniskringleden betrokken. Daarnaast zijn er nog freelance onderzoekers en docenten uit de staf die met onderzoek bezig zijn. In elk geval vindt onderzoek plaats naar gehechtheidssituaties (ouders en kinderen) en naar multiculturele gezinssituaties. Ook vindt begeleiding plaats van studenten die met een afstu-

deerproject passen binnen een van de onderzoekslijnen. Ten slotte vindt er begeleiding plaats van docenten die een promotietraject opstarten.

Er wordt over nagedacht de werkzaamheden van dit lectoraat en de kenniskring (en de kringen daaromheen) onder te brengen in een Kenniscentrum Samenlevingsvraagstukken (of: Maatschappelijke Participatie). Daarover zal in de nabije toekomst een besluit worden genomen.